

Становище

от доц. д-р Йордан Симеонов Ефтимов, преподавател в департамент „Нова българистика“ на Нов български университет

върху

научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика. История на българската журналистика), обявен в бр. 65 на Държавен вестник от 16.08.2019 г, с кандидат гл. ас. д-р Ясен Бойчев Бориславов

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

От направената справка се вижда, че кандидатът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ за заемане на длъжността доцент в професионално направление 3.5 Медии и обществени комуникации. Кандидатът има необходимия брой точки в определените от закона групи от показатели.

II. Изследователска / творческа дейност и резултати

Изследователската дейност на кандидата е в единство с неговата творческа дейност като активен културен журналист. Безспорен експерт по темите „кулинарно изкуство и кулинарни традиции“ и „виното като технология, но и като културен феномен“, той е и сред българските журналисти, развиващи различни форми на иронично журналистическо писане. Затова не е изненадващо, че като изследовател големият му фокус е именно върху историята на смеха в българския печат.

1. Основният монографичен труд, който Бориславов представя във връзка с конкурса, е „Българският сатирично-хумористичен периодичен печат между двете световни войни“, издаден през 2019 г. Естествено, преди това са осъществени пилотни публикации, сред които най-значима е студията „Политизираният смях в българската хумористична периодика между двете световни войни“ (2018). Монографичното изследване е свързано с предходна книга на Ясен Бориславов – „Естествена история на българския смях от Иван Богоров до вестник „Българан“ (2014). Малко е обаче да се каже, че това свидетелства за траен интерес на изследователя към темата за смеха и смеховата култура на българина, както и за политическите му санкции.

И в монографичното изследване „Политизираният смях в българската хумористична периодика между двете световни войни“, и в другите си изследвания за смеха Ясен Бориславов развива един подход, който заслужава изключителни адмирации. На първо място бих посочил спецификата на неговия историзъм. Той избира определен исторически период, но се чувства задължен не само да проучи важните извори – и то в тяхната сложност като произход, но и като технология (анализът на печата включва внимание не само към текстовете, но и към визуалния материал, главно карикатури) – но и да свърже периода с предходния и със следващия. При това Ясен Бориславов демонстрира широки и задълбочени познания на културната, политическата и социална история на България. Неговият внимателен прочит отблизо на отделни творби на български сатирици писатели и художници се разполага на фона на една много широка канава от контексти. Така конкретната публицистика, хумор и сатира се оказват не само взаимно свързани в откритоима система, но и представителна проба на българската култура като цяло.

На второ място ще подчертая, че без да си поставя прекалени теоретични задачи Ясен Бориславов е запознат с основни и меродавни разбирания за смеха и смеховата култура

в литературната и културната теория, а също и в естетиката и философията. Затова той има съзнание за историческата валидност на смеха. В едно свое есе Умберто Еко разказва как прожектирали на негри от Северна Африка документални кадри за нацистките концлагери – и реакцията била смях. Това не просто учудило, но и оскърбило европейците, които веднага попитали какво е смешното. Отговорили им: „Вие, европейците, сте закръглени и дори угоени като прасета, а тук виждаме хора, които са кожа и кости, като нас. Сигурно е нарочно!“ Обратно, казва италианският семиотик, днес никъде по света никой не би се смял на остроумията на античните автори като Аристофан, които в повечето случаи ще ни се видят проява на лош вкус. Верен на разбиране, сходно с това на Умберто Еко, Ясен Бориславов посвещава редове и на това как определени неща, които са смешни по едно време и на едно място, не са смешни в друго време и на друго място, дори са неразбираеми или предизвикващи отвращение. Изследванията му се отнасят рефлексивно към самото понятие, което не е еднородно и е силно контекстуално. Той прави близък анализ на текстове и карикатури, за да открие спецификите на „българския“ смях от определен период, а оттам за българския смях изобщо. Разбира се, смешното ползва конкретни жанрове като сатирата, пародията, каламбура, а те вече имат свой произход и развитие. Избраната дихотомия „политически“ и „развлекателен“, „булеварден“ смях (който стъпва върху бита на българина и жаждите на всекидневния човек) е работеща, особено когато става дума общата платформа на изданията, в които смехът намира своя дом. Много значим обаче е и приносът на Ясен Бориславов в самия начин на писане. Той разчупва академичните стандарти с лекота и езикова виртуозност, които обикновено не са присъщи на българското научно писане. Без да се отказва от сериозността на научния анализ, на работата с извори и архиви (преглеждането и анализа на броевете на няколко десетки български издания от първата половина на 20. век), на използването на различни техники на прочит, той внася в науката своите умения, развивани като действащ журналист. Достатъчно е да се припомни забележителната му книга „Боб и метафизика“ (2004), събрала само малка част от неговите кулинарно-културологични статии от рубриката му във вестник „Сега“, водена продължително време, за да се види мястото, което неговото журналистическо писане заема в бъдещата история на хумора в българската преса – вече от друг исторически период.

2. Статиите и изследванията на Ясен Бориславов, посветени на историята на българската журналистика, са втората голяма група негови научни работи. Най-значима сред тях е монографията „Българската журналистика между двете световни войни (1919-1939)“ (2010). Тези изследвания са свързани с конкретните за смеха, показват същата задълбоченост на изследването и къртовски труд при работата с разнообразен извор и архивен материал. Особено важно е, че от тях се вижда как Ясен Бориславов се интересува не просто от стиловата, тематичната и обществена ориентация на българските медии, но и от това как са повлияли на формирането на общественото мнение в българското общество. Той предлага и нови репери за осмислянето на периодизацията на българската журналистика.

3. Наред с научните изследванията Ясен Бориславов е и автор на голямо количество научно-популярни, просветителски текстове в областта на културата на виното и кулинарията. Наред с Ясен Захариев (с неговия блог) той е сред най-влиятелните български винени експерти след 1989 г. Неговата енциклопедична книга „Виното. Българска енциклопедия“ от 2004 г. е издавана и през 2009 г., и през 2019 г.

III. Заключение:

Документите и материалите, представени от Ясен Бориславов отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България

(ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът в конкурса е представил значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’. В работите на кандидата има оригинални научни приноси, които са получили признание в научната общност. Научната и преподавателската квалификация на Ясен Бориславов е несъмнена. Постигнатите от Ясен Бориславов резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по журналистика и масова комуникация, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по журналистика и масова комуникация за избор на Ясен Бориславов на академичната длъжност ‘доцент’ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление Журналистика. История на българската журналистика.

3 януари 2020

(Доц. д-р Йордан Ефтимов)